

2023/2044(INI)

29.6.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie wykorzystania potencjału talentów w regionach Europy
(2023/2044(INI))

Komisja Rozwoju Regionalnego

Sprawozdawczyni: Cristina Maestre Martín De Almagro

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wykorzystania potencjału talentów w regionach Europy (2023/2044(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z 17 stycznia 2023 r. pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” (COM(2023)0032),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006¹,
- uwzględniając Europejski filar praw socjalnych,
- uwzględniając badanie Europejskiego Komitetu Regionów pt. „Addressing brain drain: The local and regional dimension” [Przeciwdziałanie drenażowi mózgow: wymiar lokalny i regionalny], opublikowane w 2018 r.,
- uwzględniając badanie zatytułowane „Brain Drain in the EU: Local and Regional Public Policies and Good Practices” [Drenaż mózgow w UE: lokalna i regionalna polityka publiczna i dobre praktyki] z 27 lutego 2020 r., opublikowane w *Transylvanian Review of Administrative Sciences*²,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami³,
- uwzględniając komunikat Komisji z 30 września 2020 r. w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r. (COM(2020)0625),
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów z 14 października 2020 r. pt. „Zmiany demograficzne: propozycje dotyczące oceny negatywnych skutków w regionach UE oraz poszukiwanie rozwiązań”⁴,

¹ [Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320.](#)

² E. Boc, „Brain Drain in the EU: Local and Regional Public Policies and Good Practices”, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, Nr 59, 2020, ss. 23–29.

³ [Dz.U. C 316 z 6.8.2021, s. 2.](#)

⁴ [Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 33.](#)

- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności⁵,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej⁶,
- uwzględniając komunikat Komisji z 9 lutego 2022 r. pt. „Konkluzje w sprawie spójności w Europie do 2050 r. – Ósme sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej”⁷,
- uwzględniając badanie Europejskiego Komitetu Regionów pt. „Weryfikacja wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich – ramy prognostyczne na rzecz odpornych społeczności wiejskich”, opublikowane w 2022 r.,
- uwzględniając sprawozdanie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) z 22 czerwca 2022 r. pt. „Making the best of public investment to address regional inequalities, megatrends and future shocks” [Jak najlepsze wykorzystanie inwestycji publicznych w celu rozwiązania problemu regionalnych nierówności, megatrendów i przyszłych wstrząsów],
- uwzględniając komunikat Komisji z 5 lipca 2022 r. pt. „Nowy europejski plan na rzecz innowacji” (COM(2022)0332),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w UE: 8. sprawozdanie na temat spójności⁸,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. pt. „Regiony przygraniczne UE: „żywe laboratoria” dla integracji europejskiej⁹,
- uwzględniając notatkę z serii „W skrócie” pt. „Question time: tackling depopulation through cohesion policy instruments” [Czas pytań: przeciwdziałanie wyludnianiu się za pomocą instrumentów polityki spójności], opublikowaną przez Dyрекcję Generalną ds. Analiz Parlamentarnych 30 września 2022 r.¹⁰,

⁵ [Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 6.](#)

⁶ [Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.](#)

⁷ Komisja Europejska, „Spójność w Europie do 2050 r. – ósme sprawozdanie na temat spójności”, 9 lutego 2022 r.

⁸ [Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 100.](#)

⁹ [Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 114.](#)

¹⁰ notatka „W skrócie” – „Question time: tackling depopulation through cohesion policy instruments”, Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Analiz Parlamentarnych, Dyrekcja ds. Analiz dla Posłów, 30 września 2022 r.

- uwzględniając badanie zatytułowane „The EU legal migration package: Towards a rights-based approach to attracting skills and talent to the EU” [Unijny pakiet dotyczący legalnej migracji: w kierunku opartego na prawach podejścia do przyciągania umiejętności i talentów do UE], opublikowane przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Wewnętrznej 1 grudnia 2022 r.¹¹,
 - uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z dnia 17 stycznia 2023 r. zatytułowany „Wpływ zmian demograficznych w zmieniającym się środowisku” [tłum. robocze] (SWD(2023)0021),
 - uwzględniając sprawozdanie OECD pt. „Job creation and local economic development 2023” [Tworzenie miejsc pracy i lokalny rozwój gospodarczy 2023], opublikowane 14 marca 2023 r.,
 - uwzględniając rezolucję Europejskiego Komitetu Regionów z 16 marca 2023 r. w sprawie wykorzystania potencjału talentów w regionach Europy¹²,
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie wykorzystania potencjału talentów w regionach Europy,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - uwzględniając pismo Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju Regionalnego (A9-0000/2023),
- A. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich 50 lat liczba ludności UE stale rosła; mając na uwadze, że w ostatnich dziesięcioleciach wzrost liczby ludności uległ spowolnieniu; mając na uwadze, że według obecnych prognoz do 2029 r. wzrost liczby ludności będzie ograniczony, a następnie wzrost ten będzie stopniowo coraz wolniejszy¹³;
- B. mając na uwadze, że spadek liczby ludności jest trwałą tendencją obserwowaną od dłuższego czasu i charakterystyczną w szczególności dla obszarów wiejskich, na których ludność jest – uśredniając – starsza niż ludność mieszkająca w miastach i na przedmieściach¹⁴; mając na uwadze, że młodzi ludzie w ogólnym ujęciu częściej opuszczają obszary wiejskie; mając na uwadze, że utrata ludności na obszarach wiejskich jest ściśle związana z brakiem łączności, usług publicznych i zatrudnienia; mając na uwadze, że delegowanie młodych pracowników stanowi poważne wyzwanie dla struktur demograficznych; mając na uwadze, że zjawiska te szczególnie widoczne są w regionach górskich, odizolowanych i najbardziej oddalonych;

¹¹ Badanie „Towards a rights-based approach to attracting skills and talent to the EU”, Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Departament Tematyczny C – Prawa obywatelskie i sprawy konstytucyjne, 1 grudnia 2022 r.

¹² [Dz.U. C 188 z 30.5.2023, s. 1.](#)

¹³ Zob. dokument roboczy służb Komisji zatytułowany „Wpływ zmian demograficznych w zmieniającym się środowisku” [tłum. robocze] z 17 stycznia 2023 r. (SWD(2023)0021).

¹⁴ Zob. dokument roboczy służb Komisji zatytułowany „Wpływ zmian demograficznych w zmieniającym się środowisku” [tłum. robocze] z 17 stycznia 2023 r. (SWD(2023)0021).

- C. mając na uwadze, że pomimo tymczasowego wpływu na rynek pracy pandemia COVID-19 doprowadziła do pobudzenia telepracy, tworząc ogromny potencjał w zakresie łączenia miejsc pracy w obrębie ośrodków miejskich i mniejszych miast, przedmieść i miasteczek¹⁵;
- D. mając na uwadze, że dodatnie saldo migracji pracowników z wykształceniem wyższym lub niemających takiego wykształcenia jest jednym z rozwiązań służących sprostaniu wyzwaniom, przed którymi stoją państwa członkowskie i ich regiony, w których procentowy spadek liczby ludności jest największy;
- E. mając na uwadze, że drenaż talentów jest zjawiskiem ściśle wiążącym się z potrzebą poprawy warunków pracy i życia osób mieszkających w regionach charakteryzujących się niskimi dochodami, różnicami społecznymi i innymi nierównościami społeczno-gospodarczymi; mając na uwadze, że dążenie do zmniejszania takich różnic jest zobowiązaniem, które zostało odnowione w ramach Europejskiego filaru praw socjalnych;
- F. mając na uwadze, że władze regionalne i lokalne są najlepiej przygotowane do stworzenia takich warunków społeczno-ekonomicznych, które będą przyciągać talenty; mając na uwadze, że ww. organy administracji wymagają wzmocnienia gospodarczego;
- G. mając na uwadze, że zatrzymywanie talentów nie oznacza jedynie powstrzymywania emigracji wysoko wykwalifikowanych osób z jednego kraju do drugiego lub z jednego regionu do drugiego, ale obejmuje również przyciąganie ludności, której doświadczenie zawodowe jest związane z rodzajami pracy, na które nadal istnieje duże zapotrzebowanie na obszarach wiejskich i słabo zaludnionych;
- H. mając na uwadze, że regiony najbardziej oddalone są szczególnie narażone na drenaż talentów i że charakterystyczny jest dla nich wyższy poziom bezrobocia i niższy poziom wykształcenia, podczas gdy odsetek młodych ludzi, którzy są bezrobotni lub nie kształcą się, jest wyższy od średniej UE¹⁶;
- I. mając na uwadze, że polityka UE podejmująca problem drenażu mózgów i negatywnych skutków tendencji demograficznych musi być zgodna z czterema swobodami, ze szczególnym uwzględnieniem swobodnego przepływu osób;
- J. mając na uwadze, że załącznik XXVI do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów – który ustanawia metodykę alokacji zasobów ogólnych między państwa członkowskie na polityczny cel Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (EFRR-FS) ¹⁷ dotyczący inwestycji na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego, w szczególności z przeznaczeniem dla regionów zaklasyfikowanych jako „słabiej rozwinięte” – wykracza poza PKB i odsetek bezrobotnych;
- K. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji zatytułowanym „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” ustanowiono mechanizm wspierania talentów

¹⁵ Zob. Projekt konkluzji Rady w sprawie telepracy w kontekście pracy zdalnej, pkt 17.

¹⁶ [Komunikat Komisji z dnia 3 maja 2022 r. pt. „Postawienie ludzi na pierwszym miejscu, zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwolnienie potencjału regionów najbardziej oddalonych UE” \(COM\(2022\)0198\).](#)

¹⁷ [Rozporządzenie \(UE\) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 60.](#)

w celu stymulowania podaży umiejętności i popytu na nie; mając na uwadze, że mechanizm ten obejmuje nową strategię „Inteligentne przystosowanie regionów do transformacji demograficznej” oraz bezpośrednie wsparcie finansowe w ramach istniejących instrumentów;

1. z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy”; docenia strategię przedstawioną jako mechanizmy na rzecz unikania różnic gospodarczych, społecznych i różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn wśród obywateli pozostających pod wpływem transformacji ekologicznej i cyfrowej; uważa, że zasadnicze znaczenie ma to, by koncepcja „weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich” obejmowała ocenę skutków demograficznych, kwestii tworzenia miejsc pracy, wpływu na ramy edukacyjne i wpływu na kwestie płci;
2. przypomina, że czwarty cel polityki (CP 4) EFRR-FS¹⁸ przewiduje już osiągnięcie bardziej społecznej i sprzyjającej włączeniu społecznemu Europy poprzez wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych; jest przekonany, że dla osiągnięcia tych celów kluczowe znaczenie ma lepsze zapewnianie równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w dziedzinie kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój dostępnej infrastruktury;
3. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie mechanizmu wspierania talentów, którego celem jest wspieranie talentów w regionach borykających się lub zagrożonych tym, co Komisja nazywa pułapką niedoboru talentów; apeluje o jasne i obiektywne kryteria definicji dotyczące regionów znajdujących się w pułapce niedoboru talentów lub zagrożonych taką sytuacją; podkreśla potencjał Instrumentu Wsparcia Technicznego;
4. przypomina, że regiony słabiej rozwinięte mają takie same cechy szczególne jak regiony uznawane za znajdujące się w pułapce niedoboru talentów, a do cech tych zalicza się niską gęstość zaludnienia, niskie zasoby gospodarcze, niskie szanse na zatrudnienie, starzenie się ludności i spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym; zwraca uwagę na potrzebę uwzględnienia w kategorii tych regionów także regionów, które uznaje się za „słabiej rozwinięte”, zgodnie z definicją zawartą w art. 108 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/1060;
5. zachęca do finansowania konkretnych środków z wieloletnich ram finansowych w celu sprostania wyzwaniom demograficznym, a także do przewidzenia specjalnego budżetu dla regionów o poważnych i trwałych trudnościach demograficznych; w tym kontekście uważa, że konieczne jest przeformułowanie konkretnych instrumentów polityki spójności i nadanie większej wagi wyludnianiu się przy przydziale środków;
6. uważa, że zasadnicze znaczenie ma poprawa zdolności wykonawczych i zarządczych administracji lokalnej oraz ograniczenie biurokracji, a także promowanie ściślejszej współpracy między różnymi instytucjami;
7. przypomina, że istotne jest, aby państwa członkowskie, ich regiony i władze lokalne zaproponowały innowacyjne rozwiązania dostosowane do potrzeb i cech każdego terytorium; z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, by w ramach mechanizmu wspierania talentów państwa członkowskie powołały tematyczne i regionalne grupy robocze w celu sprostania konkretnym wyzwaniom;

¹⁸ Art. 3 ust. 1 lit. d)

8. wzywa Komisję i państwa członkowskie do finansowania i promowania konkretnych projektów na rzecz rozwoju inicjatyw mających na celu zapewnienie młodym ludziom dostępu do szkoleń, ze szczególnym uwzględnieniem zawodów deficytowych lub zawodów, w których jest duże zapotrzebowanie na pracowników, w celu stymulowania tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i zagwarantowania płatnych staży;
9. zachęca państwa członkowskie, aby w przyszłych umowach o partnerstwie dostosowały swoje poszczególne priorytety do potrzeb demograficznych;
10. przyjmuje do wiadomości, że bezpośrednie wsparcie finansowe dla regionów znajdujących się w pułapce niedoboru talentów lub zagrożonych taką sytuacją będzie udzielane w ramach istniejących instrumentów; ubolewa jednak, że nie ustanowiono specjalnego i ukierunkowanego wsparcia finansowego na ten cel; sugeruje, że nowy okres programowania powinien obejmować utworzenie specjalnego funduszu na rzecz rozwiązania problemu drenażu mózgów;
11. opowiada się za zapewnieniem regionom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, takich jak opieka zdrowotna, edukacja i ochrona socjalna, a także do podstawowej infrastruktury transportowej i łączności cyfrowej;
12. uważa, że zasadnicze znaczenie ma priorytetowe traktowanie środków służących zachowaniu równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, gwarantujących dostęp do opieki nad dziećmi, elastyczność czasu pracy oraz godziwe wynagrodzenia i warunki pracy;
13. opowiada się za promowaniem ponadnarodowych sieci współpracy mających na celu promowanie wymiany i obiegu talentów, a tym samym działających jako siła napędowa w rozpowszechnianiu wiedzy, doświadczenia i zapewnianiu szkoleń;
14. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji.

UZASADNIENIE

Wraz z Europejskim Rokiem Umiejętności inwestycjom w utalentowaną siłę roboczą nadano centralne znaczenie w procesie kształtowania polityki UE. W tym właśnie kontekście Komisja opublikowała komunikat w sprawie wykorzystania potencjału talentów w regionach UE, w którym podkreśliła związek potrzeby takich inwestycji ze skutkami tendencji demograficznych dla siły roboczej w UE. Niniejsze sprawozdanie stanowi odpowiedź na ten komunikat, zawiera jednocześnie dalszą analizę sytuacji demograficznej i sytuacji w zakresie umiejętności w UE, a także przedstawia propozycje służące znalezieniu innowacyjnych rozwiązań. Parlament Europejski jest przekonany, że polityka spójności ma do odegrania ważną rolę, jeżeli chodzi o stawianie czoła wyzwaniom związanym z przyszłością rynku pracy.

W ostatnich dziesięcioleciach obserwowaliśmy wolniejszy wzrost liczby ludności, co stanowi wyzwanie, biorąc pod uwagę, że w ciągu ostatnich 50 lat liczba ludności w UE stale rosła. Spadku liczby ludności doświadczają w szczególności obszary wiejskie, górskie, odizolowane i najbardziej oddalone, w których średni wiek ludności jest zazwyczaj wyższy w porównaniu z miastami i przedmieściami. Brak łączności, usług publicznych i możliwości zatrudnienia w regionach wiejskich przyczynia się do migracji młodych ludzi w kierunku obszarów miejskich, co stanowi wyzwanie dla struktur demograficznych. Ponadto opuszczanie tych terenów przez ludzi młodych skutkuje dramatyczną utratą talentów w tych szczególnie wrażliwych regionach, które obecnie borykają się z ogromnymi trudnościami związanymi z przyciąganiem ludności na swoje tereny i osiedlaniem się tam przez nią.

Wykorzystanie potencjału talentów w regionach UE musi opierać się na Europejskim filarze praw socjalnych. Drenaż talentów jest zjawiskiem ściśle wiążącym się z potrzebą poprawy warunków pracy i życia osób mieszkających w regionach charakteryzujących się niskimi dochodami, różnicami społecznymi i gospodarczymi, przy czym filar społeczny należy dostosować do zobowiązania do redukcji takich dysproporcji. W związku z tym decydenci polityczni muszą zwiększyć wysiłki na rzecz tworzenia możliwości uczenia się i pracy, dostosowując programy kształcenia i szkolenia do umiejętności wymaganych na rynku pracy, który podlega ciągłej transformacji. W tym celu partnerzy społeczni, uniwersytety, instytuty badawcze i sektor prywatny muszą być w pełni zaangażowani w rozmowy, tworząc synergie i przedstawiając projekty lepiej odzwierciedlające rzeczywistość społeczno-gospodarczą każdego terytorium.

Aby sprostać wyzwaniu, jakim jest spadek liczby ludności w państwach członkowskich, niezbędne jest dodatnie saldo migracji pracowników, w tym pracowników z wyższym wykształceniem. W związku z tym władze regionalne i lokalne odgrywają kluczową rolę w tworzeniu takich warunków społeczno-gospodarczych, które mogą przyciągnąć talenty; w razie potrzeby należy wzmocnić zdolności wykonawcze tych władz, ponieważ są one administracjami publicznymi, które są w stanie lepiej ocenić potrzeby swoich terytoriów i pozostają najbliżej swoich obywateli.

Przyszły kształt polityki UE mającej na celu zatrzymywanie talentów i rozwiązanie problemu drenażu mózgów powinien obejmować ocenę wpływu demograficznego tych zjawisk, a także takie aspekty, jak tworzenie miejsc pracy, ramy edukacyjne i wpływ w aspekcie płci, rozszerzając koncepcję „weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich”, tak aby

bardziej odpowiednio odzwierciedlać realia społeczno-gospodarcze każdego regionu. W tym kontekście istotne jest, by przy opracowywaniu definicji regionów znajdujących się w pułapce niedoboru talentów lub zagrożonych taką sytuacją przyjąć jasne i obiektywne kryteria. Regiony słabiej rozwinięte dzielą pewne podobieństwa z regionami zagrożonymi, co wymaga uwzględnienia ich w tej klasyfikacji.

Zarówno Komisja, jak i państwa członkowskie powinny finansować i promować projekty dotyczące dostępu młodych ludzi do szkoleń, tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i gwarantowanych płatnych staży. W przyszłych umowach o partnerstwie należy dostosowywać konkretne priorytety do potrzeb demograficznych. Chociaż istniejące instrumenty zapewniają wsparcie finansowe regionom zagrożonym pułapką niedoboru talentów, zaleca się utworzenie w nowym okresie programowania specjalnego funduszu na rzecz rozwiązania problemu drenażu mózgów.

Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, podstawowej infrastruktury transportowej, łączności cyfrowej oraz środków ułatwiających równowagę między życiem zawodowym a prywatnym są kwestiami o najwyższym priorytecie. Ponadto promowanie ponadnarodowych sieci współpracy będzie sprzyjać wymianie i obiegowi talentów, ułatwiając rozpowszechnianie wiedzy, doświadczenia i szkoleń.